

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2021 - 2022**

WPROWADZENIE

Zgodnie z *Ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) Miasto Dęblin posiada opracowany na lata 2021 - 2024 Gminny Program Opieki nad Zabytkami. Program ten został przyjęty Uchwałą nr LX/339/2022 Rady Miasta Dęblin z dnia 28 marca 2022 roku i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego pod poz. 1804 z dnia 5 kwietnia 2022 roku.

Głównym założeniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest ukierunkowanie polityki samorządu służącej podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Do realizacji powyższego celu, niezbędna jest konkretyzacja celów szczegółowych, jakimi są:

- a) bezpośrednie wsparcie dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych;
- b) wsparcie działań dot. rewitalizacji części Fortu III Twierdzy Dęblin na terenie Osiedla Lotnisko oraz likwidacji powstałego w jego otoczeniu nielegalnego wysypiska śmieci;
- c) odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów;
- d) dbałość o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w Mieście;
- e) określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych;
- f) edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego;
- g) rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego;
- h) wykorzystanie mediów, Internetu i multimediiów w celu nowoczesnej promocji walorów zabytkowych;
- i) wykorzystanie turystyczne terenów Twierdzy Dęblin.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 wyżej wymienionej ustawy, z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, Burmistrz Miasta sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miasta.

PRIORYTETY

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Dęblin określił szereg działań w zakresie opieki nad gminnymi zabytkami. Wyznaczone kierunki i zadania uwzględniały specyfikę dziejów Miasta i charakter jego dziedzictwa kulturowego oraz jego zgodność z celami wskazanymi w *Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, a także komplementarność w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych.

Program wyznaczył dwa główne priorytety: dbałość o zachowanie istniejących walorów zabytkowych oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w promocji Miasta i rozwoju jego funkcji turystycznej.

PRIORYTET I – DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH

Cel szczegółowy I.1 Bezpośrednie wsparcie dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych

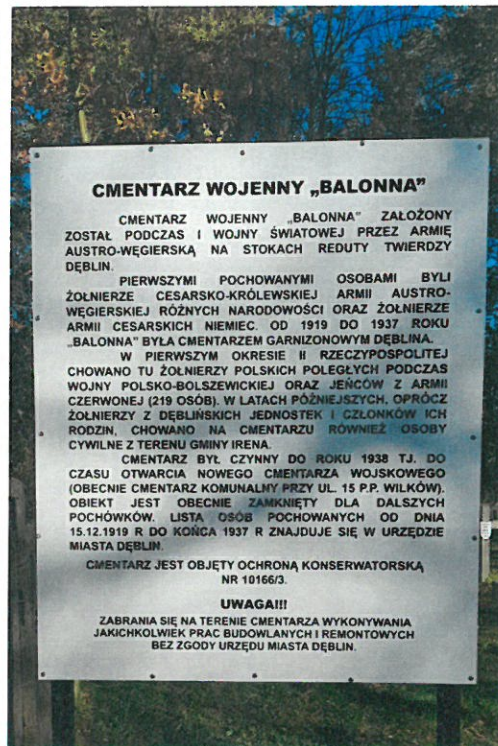
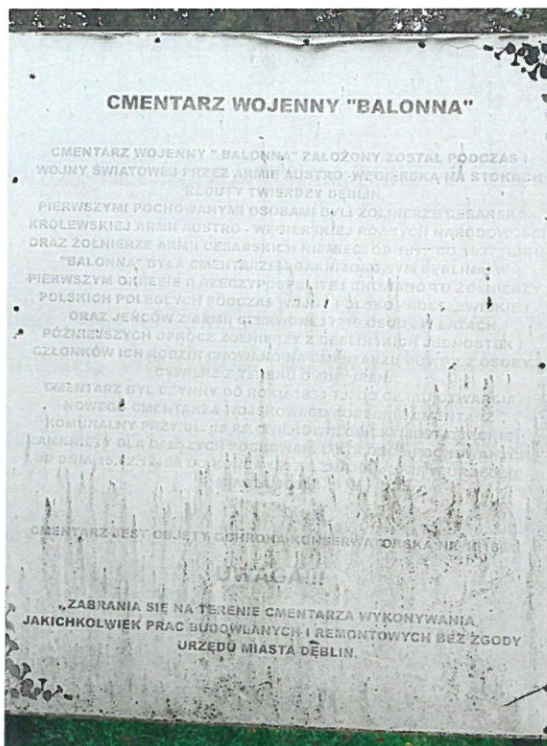
Działania:

1. Kontynuacja przeznaczania środków finansowych z budżetu Gminy na obiekty zabytkowe, ze szczególnym uwzględnieniem Cmentarza Wojennego „Balonna” oraz kwater wojennych na cmentarzu komunalnym.
2. Kontynuowanie realizacji zasad rewitalizacji, przyczyniającej się do poprawy jakości życia w centrum.
3. Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków przy identyfikacji celów.

Wykonanie:

1. W **2021** roku z budżetu Miasta wydatkowano **3 000,00 zł** na zakup materiałów i opłacenie usług związanych z utrzymaniem miejsc pamięci w dobrym stanie oraz przygotowaniem obchodów świąt narodowych. Z pozyskanych środków z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań z zakresu utrzymania grobów, kwater i cmentarzy wojennych na terenie miasta Dęblin otrzymano kwotę **4 500, 00 zł**. Cała kwota została przeznaczona na utrzymanie Cmentarza Wojennego „Balonna”. Z tych środków sfinansowano:
  - zakup środków chwastobójczych w celu oczyszczenia ostatniej części cmentarza,
  - impregnację krzyży i pomników,
  - tablicę informacyjną przy bramie cmentarza,
  - uzupełniono kwatery 3 tonami grys.

Przed umyciem i impregnacją

Po umyciu i impregnacji

2. W **2021** roku 1 Dębliński Batalion Drogowo-Mostowy wyrównał i utwardził drogę dojazdową do Cmentarza Wojennego „Balonna”. Miasto Dęblin pokryło koszty bezpośrednio związane ze zużyciem paliwa do pojazdów wojskowych w kwocie **3 046,97 zł** z paragrafu 60 016 (Transport i łączność – drogi publiczne i gminne).
3. W **2022** roku z budżetu Miasta wydatkowano **5 000,00 zł** na koszenie, korę ozdobną oraz berberysy na klomby przy pomniku na ul. Podchorążych, zakup środków chwastobójczych w celu spryskania kwater na cmentarzu Balonna oraz wiązanek na obchody świąt państwowych i znicze na akcję „Znicz dla niepodległej”. Podejmowano działania mające na celu utrzymywanie w dobrym stanie terenów zrewitalizowanych, w tym obszarów zabytkowych.
4. W **2022** roku Miasto Dęblin otrzymało **6 500,00 zł** dotacji z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań z zakresu utrzymania grobów, kwater i cmentarzy wojennych na terenie miasta Dęblin. Cała kwota została wydatkowana na Cmentarz Wojenny „Balonna”: 495 zł na oprysk i 6 008,55 zł na zakup 40 ton grysu, który został rozsypany na niemal wszystkich kwaterach.

	2021 rok	2022 rok
Budżet Miasta Dęblin	6 046,97 zł	5 000,00 zł
Dotacja Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego	4 500,00 zł	6 500,00 zł

Cel szczegółowy I.2 Wsparcie działań dot. rewitalizacji części Fortu III Twierdzy Dęblin na terenie Osiedla Lotniska oraz likwidacji powstałego w jego otoczeniu nielegalnego wysypiska śmieci

Działania:

1. Wypracowanie harmonogramu działań we współpracy z Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie, grupą pasjonatów historii związaną z Towarzystwem Przyjaciół Dęblina oraz Stowarzyszeniem MASOW.
2. Kompleksowe uporządkowanie terenu Fortu III Twierdzy Dęblin – I etap – rejon dawnej harcówki – kompleks prawej kaponiery barkowej.
3. Oczyszczenie fosy oraz likwidacja nielegalnego wysypiska śmieci.
4. Przywrócenie obiektu do świadomości społecznej mieszkańców Dęblina.

Wykonanie:

Pracownicy interwencyjni Urzędu Miasta uprzątnęli teren i prowadzili systematyczną konserwację zabytkowej zieleni, stanowiącą krajobraz kulturowy Miasta. Przeprowadzono cięcia sanitarne, usunięto gałęzie i konary zamierające, posiadające wady i uszkodzenia oraz wykonano cięcia redukcyjne konarów zasychających. Działania mają na celu utrzymanie obiektów w dobrym stanie i zatrzymanie ich degradacji.

Cel szczegółowy I.3 Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów

Działania:

1. Utrzymanie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej w postaci oznaczeń, tablic, drogowskazów itp. wraz z ewentualnymi pracami remontowymi oznakowania.
2. Kontynuacja publikacji folderów, ulotek oraz innych materiałów przybliżających zasoby historyczne Dębłina mieszkańcom i turystom.
3. Atrakcyjne przedstawianie obiektów za pomocą iluminacji, tworzenia punktów widokowych, prezentacji multimedialnych i muzycznych.

Wykonanie:

Miasto Dęblin posiada oznakowanie turystyczne. Na głównych ulicach umieszczono tabliczki kierunkowe wskazujące zabytki oraz najcenniejsze do zwiedzania miejsca: Zespół pałacowo - parkowy, Twierdza Dęblin, Cmentarz Wojenny „Balonna”, Fort Mierzwiczka, Zespół Dworca Kolejowego, Pomnik przyrody – Dąb Jagielly „Grot”. Oznakowanie turystyczne jest na bieżąco konserwowane i uzupełniane.

Cel szczegółowy I.4 Dbalność o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w Mieście

Działania:

1. Ścisłe powiązanie działań przy obiektach zabytkowych z dokumentami planistycznymi Miasta, w tym z Lokalnym Programem Rewitalizacji.
2. Odpowiednia konserwacja zabytkowej zieleni, stanowiącej krajobraz kulturowy, w tym pomników przyrody.
3. Bieżąca opieka nad cmentarzami i miejscami pamięci ze szczególnym uwzględnieniem cmentarzy i kwater wojennych.
4. Bieżące utrzymanie i konserwacja centrum Dębłina, obejmujące tereny zespołów wpisanych do rejestru zabytków.
5. Regularna aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, inwentaryzacja obiektów małej architektury, cmentarzy itp.

Wykonanie:

Prowadzono systematyczną konserwację zabytkowej zieleni, stanowiącą krajobraz kulturowy Miasta. Konserwacja pomnika przyrody - Dębu szypułkowego „Grot” polegała na systematycznych pielęgnacjach, w ramach których, przeprowadzono cięcia sanitarne, usunięto

gałęzie i konary zamierające, posiadające wady i uszkodzenia, usunięto owocniki czyrenia dębowego, wykonano cięcia redukcyjne konarów zasychających. W koronie wykonano wiązania elastyczne typu opasowego zabezpieczające konary najbardziej osłabione, ze względu na ubytki próchnicze. Prowadzony jest również okresowy monitoring stanu drzewa.

Sprawowano bieżącą opiekę nad cmentarzami i miejscami pamięci. W latach 2021-2022 wykonywane były prace porządkowe i konserwatorskie. Działania miały na celu utrzymanie obiektów w dobrym stanie i zatrzymanie ich degradacji. Systematyczne porządkowanie cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej odbywało się przy współpracy z Lotniczą Akademią Wojskową, 41 Bazą Lotnictwa Szkolnego, 4 Skrzydłem Lotnictwa Szkolnego, Szkołą Podoficerską Sił Powietrznych, 1 Dęblińskim Batalionem Drogowo – Mostowym, placówkami oświatowymi, harcerzami oraz wolontariuszami.

Na szczególną uwagę zasługuje znacząca poprawa stanu Cmentarza Wojennego „Balonna”. W 2021 roku pracownicy Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych, w prywatnym czasie przez wiele tygodni, przy wsparciu wolontariuszy i wojska, oczyścili z drzew, krzewów, chwastów i pnączy 3000 m² w ostatniej części nekropolii. Dzięki temu ta część cmentarza stała się dostępna, zostały odsłonięte pomniki i ziemne groby, które ulegały degradacji.

Gminna Ewidencja Zabytków prowadzona jest w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu Miasta Dęblin. Obecnie w GEZ znajduje się 114 obiektów zabytkowych.

Cel szczegółowy I.5 Określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych

Działania:

1. Przekazywanie właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych informacji o możliwościach pozyskiwania dodatkowego wsparcia finansowego (zwłaszcza z funduszy europejskich).
2. Konsultacje przygotowawcze nad opracowaniem uchwały regulującej przyznawanie środków z budżetu Gminy dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych.
3. Okresowe przeglądy zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z Gminnym Programem Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych.

Wykonanie:

W okresie realizacji Programu, Dęblin nie posiadał uchwały regulującej przyznawanie dotacji z budżetu Miasta dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych z przeznaczeniem na remont lub konserwację tych obiektów. Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych polegała na przekazywaniu informacji o możliwościach pozyskiwania wsparcia finansowego z innych źródeł i funduszy.

Współpraca z właścicielami i dysponentami obiektów zabytkowych na terenie Dęblina polega również na współdziałaniu w tworzeniu procedur na wypadek konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowych. Zgodnie z „Planem ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych” uruchomione zostaną działania w celu zabezpieczania obszarów podlegających ochronie m.in. oznakowanie obiektów (budynków) znakami rozpoznawczymi Konwencji Haskiej.

Cel szczegółowy I.6 Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego

Działania:

1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych związanych z historią i kulturą, placówek muzealnych, bibliotek oraz innych instytucji kultury i oświaty (np. szkoły).
2. Przekazywanie dotacji z budżetu związanych z wydawaniem publikacji, organizacji wystaw o tematyce lokalnej, pielęgnowaniem tradycji narodowej.
3. Organizacja (współorganizacja) spotkań, konferencji, wystaw mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.
4. Kontynuacja współpracy z Garnizonem Dęblin w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego, jak i udostępniania dla mieszkańców i turystów.
5. Poprawa warunków funkcjonowania placówek kultury.

6. Stała współpraca z Muzeum Sił Powietrznych – organizacja różnych imprez kulturalnych, np. Europejskie Dni Dziedzictwa, Noc Kultury.
7. Współpraca z Orkiestrą Wojskową – udział Orkiestry w świętach patriotycznych.

Wykonanie:

Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego polegała na wspieraniu działalności organizacji pozarządowych oraz współpracy z Miejskim Domem Kultury, Miejską Biblioteką Publiczną i placówkami oświatowymi. W latach 2021-2022 zorganizowano szereg spotkań, prelekcji, wystaw, wycieczek dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych i innych wydarzeń mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych związanych z historią i kulturą, placówek muzealnych, bibliotek oraz innych instytucji kultury i oświaty.

Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Dębina w 2022 roku została odsłonięta Aleja Dęblińskich Rodzin Niosących Pomoc Żydom oraz tablice, które symbolicznie upamiętniają te rodziny. Wszystkie środki na ten cel zostały pozyskane przez Pana Tadeusza Opiekę i Towarzystwo Przyjaciół Dębina.

Urząd Miasta we współpracy z 1. Dęblińskim Batalionem Drogowo-Mostowym, Lotniczą Akademią Wojskową i 4. Skrzydłem Lotnictwa Szkolnego przygotował we wrześniu 2021 i 2022 roku odpowiednio IX i X edycję Biegu „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych”.

2. Przekazywanie dotacji z budżetu Miasta na zadania związane z wydawaniem publikacji, organizacją wystaw o tematyce lokalnej, pielęgnowaniem tradycji narodowej.

Miasto Dęblin wspiera działalność organizacji pozarządowych, przeznaczając środki finansowe na dotacje w trybie otwartego konkursu ofert na realizację zadań o charakterze pożytku publicznego z zakresu kultury i tradycji oraz turystyki.

ROK 2021

Towarzystwo Przyjaciół Dębina otrzymało 2 000 zł dotacji z pożytku publicznego w trybie pozakonkursowym na przygotowanie wystawy pt. *15. P.P. „Wilków” Dęblin 1921 – 1939*, która została pokazana po raz pierwszy podczas obchodów święta 15. Pułku Piechoty „Wilków” w Bramie Lubelskiej Twierdzy Dęblin.

Towarzystwo Przyjaciół Dębina otrzymało dotację z budżetu Miasta na realizację „VII Międzynarodowych Spotkań z Muzyką Organową w Dęblinie”, w ramach których

zorganizowano cztery koncerty w okresie letnim. Dotacja z budżetu Miasta na ten cel wyniosła 16 000 zł.

Na realizację zadań z zakresu turystyki, Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Ryki, otrzymał 3 000 zł na zadanie pt. „Działaj w domu z płótna II”, na zakup 10-osobowego namiotu.

ROK 2022

Towarzystwo Przyjaciół Dębina otrzymało dotację z budżetu Miasta na realizację „VIII Międzynarodowych Spotkań z Muzyką Organową w Dęblinie”, w ramach których zorganizowano cztery koncerty w okresie letnim. Dotacja z budżetu Miasta na ten cel wyniosła 13 000 zł.

Urząd Miasta ze środków pochodzących z budżetu dodrukował 250 egzemplarzy książki „Dęblińscy sprawiedliwi” autorstwa Magdaleny Iwaniec i Bożeny Chicińskiej.

Promocja najcenniejszych obiektów odbywała się także za pomocą wydawanych w latach 2021-2022 publikacji, folderów oraz innych materiałów przybliżających bogactwo historyczne Dębina.

Na realizację zadań z zakresu turystyki, Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Ryki, otrzymał 3 000 zł na zadanie pt. „Działaj w domu z płótna III”, na zakup 10-osobowego namiotu.

3. Organizacja obchodów Odzyskania Niepodległości, w ramach których odbyły się takie wydarzenia, jak np. wystawy historyczne, piknik militarny.

W 2021 po raz pierwszy została zainicjowana „Akcja Znicz” z okazji Odzyskania przez Polskę Niepodległości. Miasto Dęblin, Lotnicza Akademia Wojskowa oraz pozostałe jednostki stacjonujące w mieście, podjęły współpracę mającą na celu godne upamiętnienie żołnierzy pochowanych na Cmentarzu Wojennym „Balonna”. Krzyże zostały przepasane biało-czerwonymi szarfami, a pod nimi, na mogiłach zapłonęło 400 biało-czerwonych zniczy. W ten sposób oddano hołd tym, którzy oddali życie za wolność naszej Ojczyzny.

4. Kontynuacja współpracy z Garnizonem Dęblin w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego, a także udostępniania obiektów dla mieszkańców i turystów.

Cyklicznie Miasto Dęblin przy współpracy z Garnizonem Dęblin, jednostkami oświatowymi i instytucjami kultury organizuje imprezy miejskie, podczas których prezentowane są lokalne zasoby zabytkowe i kulturowe. W ramach corocznych obchodów „Dni Dęblina” organizowane były Dni Otwarte Garnizonu Dęblin. Uczestnicy mieli możliwość zwiedzania obiektów zabytkowych Twierdzy Dęblin, czy zwiedzenia Muzeum Sił Powietrznych. Podczas święta Miasta odbywają się także rejsy PTS po Wiśle i stamtąd istnieje możliwość obejrzenia murów fortyfikacyjnych Twierdzy Dęblin.

W na początku września 2021 i 2022 roku odbyło się coroczne Święto 15. Pułku Piechoty „Wilków”, które po uroczystej mszy polowej przy Pomniku Poległych Żołnierzy 15. Pułku Piechoty „Wilków” przeniosło się na teren jednostki wojskowej 1. Dęblińskiego Batalionu Drogowo-Mostowego, gdzie miał miejsce piknik historyczny, Bieg Tropem Wilczym i Zaślubiny z Wisłą. Wyjątkową scenografię zapewniła Cytadela Twierdzy Dęblin, która była tłem dla pokazów dynamicznych.

5. Stała współpraca z Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie w zakresie organizacji imprez kulturalnych, np. Europejskie Dni Dziedzictwa, Noc Kultury.

Corocznie są organizowane uroczyste Zaślubiny z Wisłą. Okazją do wspólnego odśpiewania „Hymnu do Bałtyku” oraz wygłoszenia słów Roty Ślubowania były Europejskie Dni Dziedzictwa. Wydarzenie wpisało się w obchody Roku Stulecia Zaślubin Polski z Morzem.

Cyklicznie odbywa się Noc Kultury, która gromadzi corocznie w majowe wieczory tysiące mieszkańców Dęblina oraz gości.

6. Współpraca z Orkiestrą Wojskową w Dęblinie w zakresie wspólnej organizacji Koncertów Noworocznych, a także udziału orkiestry w świętach patriotycznych.

Prowadzona jest również współpraca z Orkiestrą Wojskową, której udział uświetnia dęblińskie obchody wszystkich świąt patriotycznych: Rocznica Uchwalenia Konstytucji 3 Maja, Święto 15. Pułku Piechoty „Wilków” i Narodowe Święto Odzyskania Niepodległości.

W latach 2021-22 Koncert Noworoczny we współpracy z Orkiestrą Wojskową z Dęblina nie mógł się odbyć z powodu obostrzeń wynikających ze stanu epidemii, ogłoszonego w całym kraju.

PRIORYTET II – WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W PROMOCJI MIASTA I ROZWOJU JEGO FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

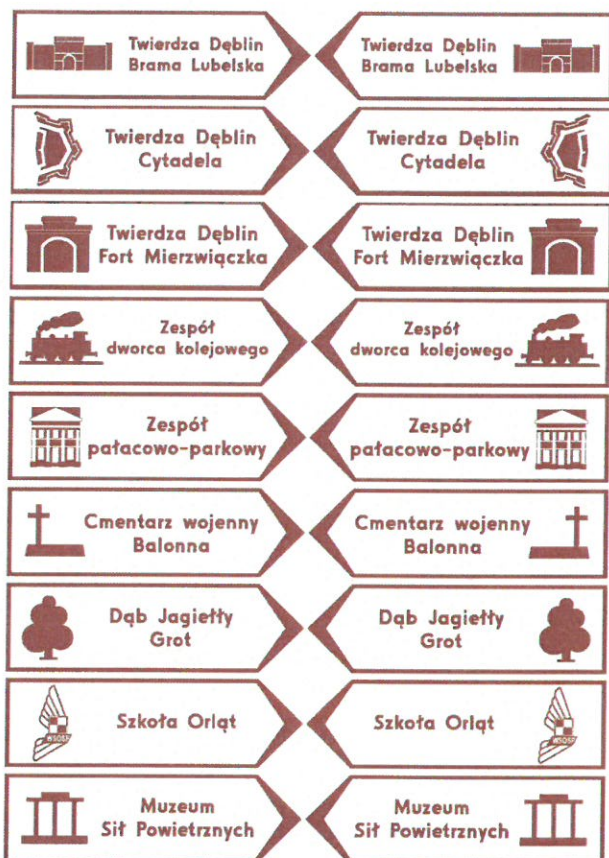
Cel szczegółowy II.1 Rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego

Działania:

1. Rozwijanie istniejących produktów turystycznych opartych na szlakach turystycznych, kulturowych lub ścieżkach edukacyjnych, np. szlaki turystyczne i rowerowe uwzględniające najcenniejsze historycznie miejsca w Dęblinie.
2. Tworzenie nowych produktów, ze szczególnym uwzględnieniem innowacyjnych form turystyki, bądź aktywności mogących przyciągnąć turystów- np. turystyka eksploracji, gry miejskie, gry wojenne (np. Harcerska Gra Terenowa).
3. Organizacja lub kontynuacja organizacji imprez masowych, związanych z lokalnym zasobem zabytkowym i kulturalnym. Do najważniejszych należy zaliczyć Europejskie Dni Dziedzictwa oraz Międzynarodowe Spotkania z Muzyką Organową w Dęblinie.
4. Postawienie na innowacyjność projektów w celu wyróżnienia się spośród miast konkurencyjnych.
5. Udostępnianie poszczególnych obiektów zabytkowych osobom niepełnosprawnym.

Wykonanie:

Na obszarze Dęblina została oznakowana międzynarodowa trasa dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Bursztynowego Szlaku Greenways oraz lokalna pętla rowerowa, promująca te miejsca w Dęblinie, które warto zobaczyć i zwiedzić. Dodatkowo, przy wjazdach do Dęblina oraz na głównych skrzyżowaniach umiejscowiono oznakowanie turystyczne, informujące o możliwości zwiedzania zabytków i innych atrakcji turystycznych: zespół pałacowo-parkowy, Twierdza Dęblin (Brama Lubelska, Fort Mierzwiączka), Zespół Dworca Kolejowego (zabytki wpisane do rejestru zabytków), cmentarz wojenny „Balonna”, pomnik przyrody – Dąb Jagiełły „Grot”, Muzeum Sił Powietrznych oraz Szkoła „Orląt”. Powstałe w ramach projektu oznakowanie turystyczne podlega okresowej kontroli i ewentualnemu uzupełnieniu braków. Informacja na temat sieci szlaków rowerowych znajduje się na stronie Miasta, w ramach projektu rozdysponowano również mapy ze szlakami, przewodniki turystyczne oraz paszporty turystyczne.

Cel szczegółowy II.2 Wykorzystanie mediów, Internetu i multimediów w celu nowoczesnej promocji walorów zabytkowych

Działania:

1. Dbanie o aktualizację strony Miasta, koniecznie przy zachowaniu odpowiedniej czytelności przekazu.
2. Wykorzystanie nowoczesnych technologii dostępnych w profesjonalnych serwisach internetowych, a także w urządzeniach mobilnych.
3. Wprowadzenie warstwy informacyjnej na temat obiektów zabytkowych wchodzących w skład Gminnej Ewidencji Zabytków do istniejącego systemu informacji przestrzennej.
4. Uzupełnienie interaktywnej mapy Miasta o brakujące obiekty lokalnego dziedzictwa kulturowego.

5. Współpraca z mediami tradycyjnymi i internetowymi w dziedzinie promocji lokalnych zabytków.

6. Uczestnictwo w targach, konferencjach czy sympozjach promujących walory turystyczne, a także uczestnictwo w konkursach na najlepiej zadbane zabytek, najciekawszy produkt turystyczny, itp.

Wykonanie:

W ramach realizacji powyższego celu prowadzona i aktualizowana jest strona internetowa Miasta www.deblin.pl. Strona posiada specjalną zakładkę, dotyczącą turystyki i kultury, która zawiera szereg niezbędnych informacji dla mieszkańców i potencjalnych turystów. Udostępnione są informacje na temat szlaków turystycznych, a także obiektów zabytkowych i ich historii. Na bieżąco jest także aktualizowana zakładka, w której można znaleźć wszystkie informacje o wydarzeniach kulturalnych oraz zajęciach i godzinach otwarcia Miejskiej Biblioteki Publicznej i Miejskiego Domu Kultury.

Prowadzona jest również współpraca z mediami tradycyjnymi i internetowymi w dziedzinie promocji lokalnych zabytków.

Cel szczegółowy II.3 Wykorzystanie turystyczne terenów Twierdzy Dęblin

Działania:

1. Współpraca z administracją wojskową w zakresie udostępniania najciekawszych obiektów Twierdzy np. przy okazji Dni Otwartych Koszar lub Dni Dęblina. Na terenie Twierdzy Dęblin funkcjonuje zorganizowana przez Towarzystwo Przyjaciół Dęblina czasowa wystawa historyczna (w Bramie Lubelskiej).
2. Poprowadzenie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych poświęconych historii Twierdzy lub historii wojskowości.
3. Rozważenie organizacji punktów informacji turystycznej i odpowiednie przeszkolenie pracujących tam osób.
4. Wykorzystanie Twierdzy jako elementu promującego Miasto Dęblin na forum krajowym i międzynarodowym.

Wykonanie:

Z uwagi na fakt, że większość dęblińskich zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Lubelskiego znajduje się na terenie zamkniętym Garnizonu Dęblin, udostępnianie ich do zwiedzania jest utrudnione. Niemniej prowadzona jest współpraca z administracją wojskową w zakresie umożliwienia zobaczenia najciekawszych obiektów podczas obchodów Dni Dęblina oraz świąt patriotycznych. W ramach Dni Otwartych Koszar mieszkańcy i turyści mają możliwość zwiedzenia Twierdzy Dęblin czy obiektów na terenie Garnizonu Lotnisko.

W okresie letnim przy współpracy i zaangażowaniu członków Towarzystwa Przyjaciół Dęblina prowadzane są wycieczki z przewodnikiem dla grup zorganizowanych. Na terenie

Twierdzy znajduje się Sala Tradycji oraz wystawa stała w Bramie Lubelskiej pt. „Historia Twierdzy Dęblin”.

W 2021 roku Miasto Dęblin jako partner przystąpiło do Stowarzyszenia Europejski Szlak Kulturowy FORTE CULTURA, który został stworzony przez 18 partnerów – umocnienia warowne z 8 krajów europejskich, w ramach projektu „Fotre Cultura” realizowanego w latach 2014 – 2016. Partnerem wiodącym inicjatywy było Miasto Kostrzyn nad Odrą. Europejski Szlak Kulturowy FORTE CULTURA oferuje europejskim twierdzom unikalną markę turystyczną, profesjonalny portal turystyczny (www.forte-cultura.eu), a także stale rosnącą liczbę wizyt studyjnych i wycieczek (kulturowych, aktywnych oraz krajoznawczych).

Obiekty Twierdzy Dęblin (Brama Lubelska), Fortu Mierzwiączka oraz Reduty Zajączka ujęte zostały w przebiegu rowerowego szlaku turystycznego.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Dęblin na lata 2021 - 2024 położył szczególny nacisk na wykorzystanie istniejących źródeł finansowania inwestycji związanych z opieką nad zabytkami, promocję dziedzictwa kulturowego oraz współpracę administracji samorządowej z właścicielami obiektów zabytkowych.

W okresie sprawozdawczym Miasto Dęblin starało się, na miarę swoich możliwości, wspierać instytucje kultury, placówki oświatowe i organizacje pozarządowe w działaniach z zakresu ochrony dóbr kultury, tworząc odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe.

W latach 2021 – 2022 środki finansowe z budżetu Miasta zostały przeznaczone na prace porządkowe utrzymujące obiekty zabytkowe w stanie niepogorszonym. Łącznie na ten cel przeznaczono **11 046,97 zł** z własnego budżetu i **11 000,00 zł** z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Każda z powyższych inwestycji została pozytywnie zaopiniowana przez Lubelskiego Konserwatora Zabytków, Instytut Pamięci Narodowej oraz Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Lublinie.

Należy stwierdzić, że priorytety określone w czteroletnim Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Dęblin w latach 2021 - 2022 zostały wykonane w stopniu zadowalającym.

Burmistrz Miasta Dęblin dziękuje wszystkim podmiotom, osobom, które aktywnie wspierają działania Miasta Dęblin zmierzające do ochrony tradycji i tożsamości Miasta oraz posiadanych dóbr kultury, w celu ich zachowania dla przyszłych pokoleń. Wyraża również nadzieję, że realizacja Programu Opieki nad Zabytkami przez kolejne dwa lata będzie równie efektywna, co pozwoli na pełną realizację przyjętych założeń programowych, zarówno przez podmioty instytucjonalne, jak i organizacje, dla których problematyka dziedzictwa kulturowego jest istotną potrzebą.

BURMISTRZ MIASTA

mgr Beata Siedlecka
mgr Beata Siedlecka

